

Rīgā diskutē par juridisku atbalstu Ukrainai

14. jūlijā Melngalvju namā notika pirmais starptautiskais Rīgas Tieslietu līderu forums "Atbildība un inovācijas pārmaiņu laikā".¹ Forumu atklāja tieslietu ministrs Jānis Bordāns, bet dalībnieku vidū bija Ukrainas tieslietu ministrs Deniss Maļuska (*attēlā*), kā arī vairāku citu valstu tieslietu nozaru vadītāji, nacionālo un starptautisko tiesu tiesneši, dažādu citu starptautisku institūciju pārstāvji u.c. lietpratēji.

Forums sastāvēja no trīs diskusiju sesijām. Pirmās sesijas "Inovācijas un stratēģiskā vadība sasniedzamajam tieslietu sektoram 2022. gadā: līderu perspektīva" pirmo diskusiju vadīja Ārvalstu investoru padomes Latvijā (FICIL) pārstāvis Māris Vainovskis, un tajā piedalījās Tieslietu padomes un Augstākās tiesas priekšsēdētājs Aigars Strupišs, Eiropas Padomes Komisijas tiesu efektivitātei (CEPEJ) prezidents Ramins Garagurbanli (*Ramin Garagurbanli*), Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) direktore valsts pārvaldes jautājumos Elza Pilihovska (*Elsa Pilichowski*), bijušais tiesnesis, padomnieks Austrijas Republikas vēstniecībā Belgradā Georgs Stava (*Georg Stawa*) un Valsts prezidenta padomnieks viedo tehnoloģiju jautājumos Rolands Lappuķe. Šajā diskusijā cita starpā tika uzsvērtā neatkarīgas tiesu varas nozīme, pieminēta CEPEJ deklarācija² un vairākas CEPEJ vadlīnijas,³ kā arī no minētajiem dokumentiem izrietošais.

Šīs sesijas otro diskusiju vadīja Valsts prezidenta padomnieks tiesību politikas jautājumos Jānis Pleps, bet diskusijā piedalījās Horvātijas tieslietu ministrs Ivans Malenica (*Ivan Malenica*), Valsts kontroles padomes locekle Maija Āboliņa, Maltas valsts sekretārs tieslietu jautājumos Johans Galea (*Johan Galea*), Eiropas Savienības Tiesas ģenerāldavokāte Laila Medina un Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesnesis Pēteris Zilgalvis. Šajā diskusijā cita starpā tika uzsvērts, kādam jābūt līderim, līdera loma un tas, ka jau šobrīd jādomā par nākotnes līderiem, nevis sākot ar studentiem, bet gan jau ar skolēniem, kā arī tika

1 Rīgas Tieslietu līderu forums tika organizēts ESF projekta "Justīcija attīstībai" (Nr. 3.4.1.0/16/1/001) ietvaros.

2 Skat.: <https://rm.coe.int/declaration-en/16809ea1e2>; <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/cepej-documents/guidelines>

3 Skat.: <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/cepej-documents/guidelines>

Foto no paštūluma iekadēju arhīva

sniegts ieskaits WEB3 nākotnē⁴ un atgādināts par kritisko spēju lasīt starp rindīnām.

Otrās sesijas "Veiksmīgu pārmaiņu kritiskie faktori" pirmo diskusiju vadīja Tieslietu ministrijas (TM) valsts sekretāra vietniece Anda Smiltēna, un tajā piedalījās Kembridžas Universitāte Juridiskās fakultātes profesors Fēlikss Štefeks (*Felix Steffek*), Boloņas Universitātes politikas zinātnie profesore Daniela Piana, OECD Tieslietu nodaļas vadītāja Kloē Leljēvra (*Chloe Lelievre*), FICIL pārstāve Daiga Zivtiņa un "Tildes" starptautiskā biznesa attīstības direktors Kaspars Kauliņš. Šajā diskusijā tika uzsvērts, ka mākslīgajam intelektam, kā arī tehnoloģijām jābūt rīkam, kuram jāpalīdz, nevis jāaizstāj tiesnesis, prokurors, zvērināts advokāts vai arī jurists. Tāpat tehnoloģijām jāpalīdz procesus padarīt ātrākus un ērtākus lietotājam.

Šīs sesijas otro diskusiju vadīja TM parlamentārā sekretāre Ilona Kronberga, un tajā piedalījās senatore Dzintra Balta, Tiesnešu biedrības priekšsēdētāja Adrija Kasakovska, Eiropas Tiesību akadēmijas (ERA) direktora vietnieks Viktors Vadāss (*Viktor Vadász*), Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes dekāne Kristīne Strada-Rozenberga un Latvijas Zvērinātu advokātu padomes priekšsēdētājs Jānis Rozenbergs. Diskusijā tika uzsvērtas tiesiskuma, cilvēktiesību, digitalizācijas nozīme un mobilitātes pievienotā vērtība, kā arī norādīts, ka mācībspēki jāiesaista visdažādākajos jautājumos, nevis jāatstāj nomaļus. Tika akcentēts, ka valstij ir nepieciešami pētījumi, tomēr, lai tādi būtu, jāūpējās, lai šādu pētījumu tapšanu veicinātu valsts.

Trešo diskusiju "Kara noziegumu izmeklēšana un sankciju mehānismi ceļā uz tiesiskās kārtības atjaunošanu" vadīja tieslietu ministrs Jānis Bordāns, un tajā piedalījās Ukrainas tieslietu ministrs Deniss

4 Skat.: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2022/01/24/what-is-web3-all-about-an-easy-explanation-with-examples/?sh=56d5c82b2255>

Maļuska (*Denys Maliuska*), Latvijas vēstniece ANO, EDSO un citās starptautiskajās organizācijās Katrīna Kaktiņa, Eiropas Komisijas izpildviceprezidenta biroja locekle Elīna Melngaila, *KleptoCapture Task Force* direktors Endrjū Adamss (*Andrew Adams*), Darbības kontroles un starptautiskās sadarbības departamenta virsprokurors Aivars Ostapko, Lietuvas tieslietu ministra vietniece Gabija Grigaitė-Daugirdė (*Gabija Grigaitė-Daugirdė*), CAMS/CGSS, Latvijas Finanšu nozares asociācijas pārstāvis Edgars Pastars, Eiropas Savienības Tiesas tiesnese Ineta Ziemele. Šīs diskusijas centrā bija divi galvenie jautājumi. Pirmkārt, vai starptautiskās tiesības pašlaik paredz iespējas tiesāt agresorvalsts Krievijas amatpersonas un militāristus par kara noziegumiem Ukrainā. Iespējams, ka šim mērķim būs nepieciešama speciāla starptautiska tribunāla veidošana. Jau šobrīd gan Ukrainas tiesību aizsardzības iestādes, gan citas valstis un starptautiskas organizācijas fiksē tam nepieciešamos pierādījumus. Vis svarīgākais starptautiskajai sabiedrībai, kā uzsvēra D. Maļuska, ir demonstrēt, ka sods par pastrādātajiem noziegumiem būs neizbēgams. Otrs diskusijas jautājums bija – kā atrast juridiski labāko risinājumu, lai Krievijas valsts un sankcionēto privātpersonu līdzekļus izmantotu Ukrainas atjaunošanai. Iespējams, tas varētu būt jauns daudzpusējs starptautisks līgums, uz kura pamata izveidotu speciālu fondu. Diskusijas dalībnieki aplūkoja arī pret Krieviju vērsto sankciju efektivitāti, citstarp izvirzot ideju, ka Eiropas Savienībā būtu nepieciešama vienota sankciju ieviešanas institūcija, lai novērstu problēmas, kas ir pašlaik, kad sankcijas piemēro katra dalībvalsts atsevišķi.

Foruma ieraksts pieejams TM kontā platformā [youtube.com](https://www.youtube.com).⁵

Viktorija Soņeca

5 Skat.: https://www.youtube.com/watch?v=NUsE-Wj9e_E